Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Enhver Sit

Ugeblad
for
Politik og Kristendom.

Redigeret af **Henning Jensen.**

№ 40. | Torsdag den 3. Oktober 1889. | 4. Aarg.

Indhold. Hvorledes opstaa Reaktioner? — Kvindespørgsmaalet. — En Politiker. — Friskolemøde. — Agitation. — Fra Højre og Venstre. — Meddelelse. — Bekjendtgjørelser.

Hvorledes opstaa Reaktioner?

I.

En svensk Forfatterinde, Ellen Key, har nylig udgivet et Foredrag om dette Emne, hvori der er adskilligt, som fortjener Opmærksomhed.

Hun skjelner imellem to forskjellige Arter af Reaktion, den *naturlige* og den *kunstige*.

Naar Menneskeslægten en Gang imellem gjør et Kæmpeskridt fremad, er den tilbøjelig til at kaste en hel Del gammelt bort, som den mener at kunne undvære. Det viser sig imidlertid, at adskilligt af dette blev bortkastet for tidligt og man begynder snart at savne det. Der indtræder da en naturlig Reaktion. Man vender ligesom tilbage for at hente noget af det, man bortkastede.

Noget lignende viser sig forøvrigt i det enkelte Menneskes Liv. Se vi tilbage paa vort Livsløb, vil det vise sig, hvorledes vi til forskjellige Tider har havt forskjellige Tanker, Følelser og Formaal, som vi med en vis Ensidighed har forfulgt. Snart var de Kræfter, der drev os fremad, de stærkeste, snart de, der holdt os tilbage. Der er i hvert enkelt Menneske baade noget af en Fremskridtsmand og noget af en Tilbagegangsmand. Har den ene Kraft gjort sig stærkt gjældende en Tid, saa vil den anden begynde at virke, for ligesom at bringe Ligevægt til Veje.

Hvis det konservative Parti af sig selv imødekom Udviklingens Krav paa Reformer, saa behøvedes intet Fremskridtsparti, og hvis Fremskridtspartiet aldrig skyndte sig for stærkt, saa kom der ingen naturlig Reaktion. Men Erfaringen viser, at de forskjellige Partier har vanskeligt ved at træffe den rette Grænse, og derfor har de begge en vis Berettigelse. Og man behøver ikke at antage, at det er Egenkjærligheden, der er den ledende Grundsætning for dem.

Der er i det enkelte Menneskes Natur og i Menneskeslægten i sin Helhed forunderlige Modsætninger. Nogle holde paa Friheden, andre paa Avtoriteten; hos nogle har Haabet Overmagten, hos andre Mistvivlen; hos nogle Begejstringen, hos andre Kritiken, hos nogle Modet, hos andre Forsigtigheden; hos nogle den videnskabelige Forsken, hos andre Dogmetroen. Det er Modsætningen mellem den gamle og den unge Slægt. Den unge Slægt vil fremad, den gamle holder tilbage.

Dog kan der være Tider, da selv Ungdommen bliver reaktionær og vender sig mod de Frihedstanker, som deres Fædre har kæmpet for. En saadan Reaktion greb Evropas Ungdom efter den franske Revolutions Rædselsperiode og Napoleons Tyranni og naaede til ca. 1830. Evropa var bleven træt af de uhyre Lidelser, de store Krige med deres Ulykker fremkaldte Trangen til religiøs Trøst, og den uophørlige Uro fremkaldte Længsel efter Ro og Stilhed. Alt dette var en frugtbar Jordbund for Reaktionen. Og Enevælden og Statskirkerne vidste at benytte sig af disse Følelser og rettede særligt sine Bestræbelser paa at kue Ungdommens Frihedsbegejstring.

Men under almindelige Omstændigheder er det Ungdommen og de ungdommelige ældre Mænd, som fremkalder Gjennembruddene og skaber Reformerne i Menneskelivet. Thi Ungdommens Særkjende er Frihedskjærlighed, Haab, Mod, Begejstring, den rejser sig mod Avtoritet, Fordomme og Undertrykkelse. Alderdommens Kjendetegn er Forsigtighed, Mistro, Underkastelse under Avtoriteten. Derfor overrasker det os altid, naar vi finder Ungdomssindet hos en gammel Mand. Men intet er saa skjønt som saadanne ungdommelige Oldinge. De varsle om, hvad Menneskeheden en Gang skal blive til, naar Ungdommens æd-

leste Begejstring skal bevares sammen med Alderdommens Erfaring og Maadehold.

Der var et Oldtidsfolk, som havde for Skik at indvie alle de Børn, som fødtes i et vist Aar, til Guderne. Disse Børn skulde saa, naar de blev voksne, drage ud for at søge sig nye Boliger. Disse Ungdomsskarer kaldte man „et helligt Foraar". — Og aldrig har Menneslægten fundet nye Boliger i Tankernes Verden, uden at „et helligt Foraar" af Unge er draget ud for at opsøge dem.

Hvis den ældre Slægt kunde forstaa, at de alvorlige Spørgsmaal og Tanker, som sysselsætter Ungdommen, det er den nærmeste Fremtids Tanker og Spørgsmaal, da skulde vi ikke Gang efter Gang se det sørgelige Skuespil, at den ældre Slægt forbander det, som den skulde velsigne. Og da skulde vi heller ikke se den unge Slægt haane de Idealer, som den ældre Slægt har levet i. Naar Ungdommen fandt Agtelse hos de Gamle for sin Overbevisning, da skulde den ogsaa agte deres Overbevisning, selv om den maatte angribe den.

Man maa haabe, at Reaktionerne i Fremtiden maa blive mere *naturlige*. De ville da komme ligesom Høsten kommer efter Foraar og Sommer eller ligesom Hvilen følger efter strængt Arbejde. De ville da ikke som tunge Fødder nedtrampe Høsten inden den er modnet, eller som voldsomme Slag lamme Ungdommens Kraft inden den har arbejdet. Thi saaledes er det, de *kunstige* Reaktioner bærer sig ad.

Den Reaktion, som nu gaar hen over Evropa, er en *kunstig* Reaktion.

En *naturlig* Reaktion fremkaldes altid ved ubesindige Reformer, ved aandelig Overanstrængelse, ved Menneskenaturens Oprør mod en vis Ensidighed. — Men spørge vi nu, om der har været nogen ubesindige Reformer, noget vældigt Frigjørelsesarbejde, noget virkeligt Gjennembrud i en eller anden Retning, som har fremkaldt den nuværende Reaktion, saa maa vi hertil svare Nej. — Der er i vor Tid bleven *forberedt* mange Nydannelser, der er en Mængde nye Kræfter i Bevægelse, men der er endnn ikke opnaaet nogen Resultater. — Naar der ikke desto mindre er kommen en Reaktion, som standser hele denne Bevægelse, før den har kunnet udrette noget, — saa er det en *kunstig* Reaktion, en Reaktion, der vil standse en begyndt Udvikling.

Vi møder Reaktionen paa alle Omraader. Theologien staar imod de videnskabelige Undersøgelser, Statskirkerne mod de frie religiøse Bevægelser. Pengemagten staar imod Arbejderspørgsmaalet, den bestaaende Samfundsorden mod Socialismen. Militarismen staar imod Fredstanken. Byrokratiet mod Selvstyret, Kongedømmet mod Republikanismen, Beskyttelsen mod Frihandelen o. s. v. Paa ikke et eneste af alle disse Omraader har Reformbevægelsen endnu naaet sit Maal, dens Krav er intetsteds virkeliggjorte. Der kan altsaa ikke være Tale om Overdrivelse fra Fremskridtspartiets Side, thi det har intet opnaaet. Har f. Eks. den videnskalige Stræben fortrængt Theologien? Er Pengemagten brudt og er Arbejderspørgsmaalet løst ved at krænke de riges Ret? Er Selvstyret gjennemført paa Bekostning af god Orden? Nej, der er intet, slet intet gjennemført af det, som Fremskridtspartiet i Evropa vil. Det, som Reaktionen derfor tilsigter, det er ikke at raade Bod paa Overdrivelserne, men det er at standse selve Udviklingen.

Man kan kalde den nuværende Reaktion *Bismarckdømmet*, efter sin største Repræsentant. Den er rettet mod de Ahnelser om Frihed, Lighed og Broderskab, hvis Rødder ligge skjult dybt nede i Menneslægtens ældste Historie. Disse Ahnelser skjød sit Hjærteblad for snart 1900 Aar siden, da en ung Tømmermand, den reneste og ædleste Talsmand, som disse Ahnelser nogensinde har havt, døde paa Korset, — anklaget for Gudsbespottelse og Majestætsforbrydelse. Og disse Ahnelser satte Blomst nu for 100 Aar siden, da en stor Nation rejste sig og løftede fra sin og hele Menneskelægtens Skuldre de mest trykkende Byrder, og i en eneste Nat fuldbyrdede Aarhundreders Arbejde.

Kvindespørgsmaalet.

III. Kvindens Ægteskabsalder bør forhøjes. Vi har set, hvorledes de for tidlige Ægteskaber indvirke skadeligt ikke alene paa Folkenes legemlige og aandelige Kraft, men ogsaa paa Kvindens Stilling i Samfundet. Jo tidligere Ægteskab, desto større Underkuelse af Kvinden. Vi har endvidere set, at denne Underkuelse forøges derved, at der er et stort Overskud af Kvinder i den giftefærdige Alder. Tilbudet af Kvinder bliver derved større end Efterspørgslen efter dem, og det bliver derfor Manden, der kommer til at bestemme Vilkaarene for Ægteskabet, ligesom det er Kjøberen, der bestemmer Prisen paa Varen, naar Udbudet af Varer overstiger Efterspørgslen. — Den eneste Maade, hvorpaa der kan raades Bod paa dette Onde, er, hvis det er muligt ad Lovgivningens Vej, at tilvejebringe et lige Antal af Mænd og Kvinder i den Alder, da Ægteskab sædvanligt finder Sted. Er dette umuligt og viser det sig at stride mod Naturens Love, da er ogsaa Ondet uhelbredeligt. — Det bliver da at undersøge, hvorledes det forholder sig med Forholdet mellem Antallet af Mænd og Kvinder i de forskjellige Aldersklasser.

Statistiken viser os da, at i de fleste Lande er der nogle flere Kvinder end Mænd. Det mærkelige er imidlertid, at der i Reglen fødes flere Drenge end Piger. Men da Drengenes Dødelighed især i de første Aar er noget større end Pigernes, bliver Resultatet et lille Overskud af Kvinder. Men det er værd at lægge Mærke til, at dette Overskud først naas, naar man kommer til de ældre Aldersklasser. — I Sverrig f. Eks. var der i 1886 af Mænd i 19 Aars Alderen 41,044; af Kvinder i samme Alder kun 40,351, altsaa flere Mænd end Kvinder. I 20 Aars Alderen fik derimod Kvinderne et lille Overskud, nemlig 43,253 Mænd mod 43,486 Kvinder, og dette nogenlunde lige Tal

holder sig ogsaa i de næste 3 Aar. Det er rimeligt, at det lidt større Antal Kvinder i disse Aldersklasser fremkommer ved Mændenes Udvandring. Men vi ser altsaa, at i det 20.-21. Aar er Antallet af Mænd og Kvinder lige stort, og dette synes saaledes af Naturen at være bestemt til Ægteskabsalderen for begge Kjøn.

Naar Ægteskabsalderen skal bestemmes, kan man nemlig gaa efter to Regler. Man kan dels rette sig efter hvert enkelt Individs Modenhed, altsaa sætte Ægteskabsalderen forskjellig for de forskjellige Individer, efter som de modnes tidligere eller senere. Men det vilde blive en meget indviklet Historie, især da Modenhedstegnene ikke er ufejlbare. Der er derfor intet andet at gjøre end at sætte en Alder, der er fælles for alle, og at sætte *den samme Alder for begge Kjøn*. Idet nu de civiliserede Folk saa godt som alle Vegne har sat baade Mandens og Kvindens Myndighedsalder til det 21de Aar, har de derved ligesom forud angivet, at *Ægteskabsalderen for begge Kjøn bør være det 21de Aar*.

Den eneste alvorlige Indvending, der kan gjøres herimod, er, at hvis man satte Ægteskabsalderen saa højt op for Kvinderne, saa vilde de ulovlige Forbindelser i høj Grad tiltage. Men hertil er at bemærke, at det overvejende Antal af de Kvinder, der falde for Fristelsen, ikke ere ganske unge Piger. Statistiken viser os, at de Kvinder, som føde uægte Børn, har en Gjennemsnitsalder af ca. 28 Aar, og kun 6 pCt. er under 20 Aar.

Man har gjort den Indvending mod denne Reform, at det var stødende mod Naturen at sætte Grænsen for Kvindens Ægteskabsalder lige saa højt op som for Manden, da Kvinden modnedes tidligere end Manden. Men herom ere Meningerne delte, og de lægevidenskabelige Avtoriteter synes at være enige om, at hos de civiliserede Folk ere de indre Organer hos Kvinden først fuldt udviklede med det 20de Aar, og at de først da uden Skade kunne føde Børn og frembringe en kraftig Slægt. Ligeledes ere Lægerne enige om, at de, som for tidligt blive Mødre, sjældent blive sunde og henvisne snart. Navnlig er de udsatte for Lungesygdomme. — Hvis der er en tidligere Modenhed hos Kvinden, saa er den rimeligvis netop en Følge af de tidlige Ægteskaber. Bliver Ægteskabsalderen sat op, saa vil i Fremtiden ogsaa Modenheden forsinkes.

Blandt dem, der mener, at Kvindens Modenhed først indtræder med det 21de Aar, er det en temmelig almindelig Mening, at Mandens Modenhed først indtræder med det 25de, og at Ægteskabsalderen for ham derfor burde sættes ved dette Aar. Dette kunde man meget godt og det vilde uden Tvivl befordre Slægtens Sundhed og desuden forhindre Folk i at sætte Bo, før de muligt har sparet lidt sammen. Men det er af Vigtighed at sætte Ægteskabsalderen ens for Mænd og Kvinder, for at Antallet paa de giftefærdige i begge Kjøn kan være omtrent lige stort. Men at sætte en Ægteskabsalder af 25 Aar for Manden vilde utvivlsomt i sædelig Henseende føre til sørgelige Resultater.

Dette viste sig f. Eks. i adskillige af de tyske Smaastater, hvor man før 1875 havde en høj Ægteskabsalder for Manden. I Brunsvig var den saaledes det 27de Aar. Hensigten hermed var at formindske Befolkningens Tilvækst, og ubetænksomme Giftermaal. Man fordrede desuden, at de som vilde gifte sig skulde kune paavise, at de havde en vis bestemt Aarsindtægt. Men Følgen heraf var at de ulovlige Forbindelser og de uægte Børn voksede efter en utrolig Maalestok. Bayern indtog især i disse Henseender en høj Rang. Rejsende, som har besøgt mindre velhavende Egne i dette Kongerige, har med Forundring set, at de ugifte Døtre ofte havde 2—3 Børn, uagtet at de forøvrigt i andre Retninger var agtværdige Piger. Som Grund hertil anførte man stadig, at de havde en Kjæreste, men at han endnu ikke havde opnaaet den Aarsindtægt, Lovgivningen fordrede for at gifte sig. Men i Hjemmene ansaas de to Unge som Mand og Hustru.

Videnskabsmænd og Læger har ofte udtalt sig om, at det 21de Aar burde være Ægteskabsalderen for begge Kjøn. Men endnu har ingen havt Mod til at tænke sig Reformen gjennemført ved Hjælp af Lovgivningen. Man har haabet, at Fordelen lidt efter lidt skulde gjøre sig gjældende i den offentlige Mening og at Sagen derved efterhaanden skulde vinde Fremgang. — Sandsynligvis har det især været Frygten for løse Forbindelser, som har afholdt Reformens Venner fra at paakalde Lovgivningsmagten. Men vi har set, at der er ingen Grund til at nære en saadan Frygt.

Var den offentlige Mening først forberedt paa en saadan Reform, vilde den kunne gjennemføres uden stor Ulejlighed. Det mest hensigtsmæssige vilde vel være at have en seksaarig Overgangsperiode, saa at de Kvinder, der ved Lovens Udstedelse var mellem 15—21 Aar, ikke blev berøvede deres Ret til at gifte sig. Efter seks Aars Forløb vilde Loven saa være traadt i Kraft for alle.

En Politiker.

Under denne Titel har Dr. Edvard Brandes udgivet en Fortælling paa P. G. Philipsens Forlag.

Bogen har særlig Interesse fordi den omhandler de sidste Aars politiske Kamp, og særlig viser hvad der har været Venstres svage Punkt i denne Kamp: En altfor blind Tillid til, at Sejre vindes ved Talemaader. Som Repræsentant herfor er fremstillet en ung Rigsdagsmand, en god og brav Mand, men uden noget egentligt Kjendskab hverken til den almindelige Befolkning eller til sine politiske Modstandere. Han mener, at store Taler i og udenfor Rigsdagen kan udrette alt. Først opdager han, at de i Rigsdagen ikke gjør noget Indtryk hverken paa Højre eller Venstre, og da Befolkningen begynder at faa Øjnene op for, at man ingen Vej kommer paa den Maade, taber ogsaa den Interessen for disse store Ord, og

Bogen slutter med, at Rigsdagsmanden falder ved de nye Valg. Skildringen af denne Mand er helt igjennem fortræffelig og gjennemført med stor Troskab lige indtil de mindste Enkeltheder. Han er altid den samme, enten han taler i et stort Møde eller han fører en privat Samtale med et Par enkelte Personer. Man faar en vis Sympathi for ham og beklager den tunge Skjæbne der rammer ham, baade i hans politiske og hans huslige Liv. — Hans Hustru, Datter af af en pensioneret Embedsmand, der er flyttet til Kjøbenhavn, har egentlig ikke taget ham af Kjærlighed, men fordi hun mener, at han har en stor Fremtid for sig, og at hun ved at ægte ham kan blive delagtig i den Livsnydelse som hun higer efter. Hendes Interesse for Politik taber sig derfor meget hastigt, da den ikke fører til det Maal hun ønsker, dermed taber hun ogsaa Interessen for Manden, og indlader sig i Forbindelse med sin Mands gode Ven, der har Midler til at byde hende den Livsnydelse hun sætter Pris paa. — Hverken hun eller hendes Elsker er egentlig onde Mennesker. Han er et ganske almindeligt Hovedstadsmenneske, der fra Drengeaarene har været vant til at følge med den Strøm der gaar igjennem en stor By, og hun, der har levet sin Barndom og første Ungdom i en lille Provinsby, med en fordrukken Fader og forkuet Moder, og som, efter Ankomsten til Kjøbenhavn, har følt Ydmygelsen ved at være overset af rige Slægtninge, lader sig let rive med af den Indbildning, at Rigsdomslivet uden Arbejde er Livets egentlige Maal.

Det viser sig her, ligesom i flere andre af Forfatterens Arbejder, at han har Evne til at fremstille sine Personer med stor Klarhed. De handler og taler som levende Mennesker. Han har en meget fin Iagttagelsesevne, og kan med stor Nøjagtighed skildre hvad der rører sig i et Menneske under en vis Situation. I den Henseende er f. Eks. Beskrivelsen af Rigdagsmandens første Optræden som Taler i Rigsdagen og hele Scenen ude i „Kasernen“ fortrinlig. Den kunde kun skrives af en Rigsdagmand, der er i Stand til levende at sætte sig ind i sine Kollegers Følelser. — Men med en vis Forkjærlighed dvæler han ogsaa i dette Arbejde særlig ved den Higen, der kan være hos mindre bemidlede Kjøbstads- og Hovedstadsmennesker efter at komme op i det fine og rige Selskab. Denne Higen er vistnok meget almindelig og det er derfor ganske berettiget at skildre den i et digterisk Arbejde. — Men man faar let det Indtryk, at det er Forfatterens Mening, at et saadant Liv under meget tarvelige ydre Vilkaar ogsaa nødvendigvis maa være et fattigt Liv, medens Rigdomslivet nødvendigvis maa være et lysende og indholdsrigt Liv. Han har aabenbart Sympathi baade for dem der er fattige, og for dem der kun har til Husbehov, og stod det til ham, saa vilde han gjerne iføre alle Kvinder Silkekjoler og alle Mænd Frakker, syede hos den flotteste Skræder, og han saa gjærne, at hele Menneskeslægten havde Raad til at spise god og kraftig Mad og drikke en god Flaske Vin til Maden. — Men der er virkelig mange Mennesker, der kan nøjes med mindre og være glade endda. Ganske vist hører der en vis Grad af Velstand til at kunne føre et menneskeligt Liv, men det menneskelige Liv kan akkurat lige saa godt drukne i Rigdom som i Fattigdom. Forfatteren mangler Blik for Mellemstandslivet. Maaske har han forset sig paa de romantiske Forfattere, der var tilbøjelige til at skildre Mellemstandslivet som en fuldkommen Idyl. Han vil nu vise Folk, at det er ikke altid saa. Og det er meget sandt. Men naar han synes helt at ville tage Skjønheden bort fra det, saa er dette at gaa til den modsatte Yderlighed. Og ligeledes har han forset sig paa Rigdomslivet, eller han har ikke set det tilstrækkeligt grundigt. Han har blot set rige Folk naar de morer sig, men ikke naar de kjeder sig. Og de kjeder sig tit frygteligt. Særlig fornemme Damer. Mændene har dog gjerne noget at bestille. Men Damerne er tit nærved at dø af Kjedsommelighed. Forfatteren, som dog selv er en flittig Arbejder paa forskjellige Omraader, savner Blik for, at Fornøjelsen først bliver til Fornøjelse, naar den hviler paa en Baggrund af Arbejde. — Naar Fornøjelsen bliver til et Arbejde, — som den bliver for mange rige Damer, — da bliver den til Kjedsommelighed eller til Fortvivlelse.

Bogen ender med, at Hr. Gerners Hustru og den rige Kjøbenhavner i et flot Kjøretøj og iførte de moderneste Dragter drage ud til Væddeløbene ved Eremitagen. Der er ingen Tvivl om, at de vil more dem godt. Men naar de nu saadan har turet om i 10 eller 20 Aar, hvad saa? — Der er ingen Tvivl om, at Forfatteren kunde skrive en god Bog om, hvad der saa var blevet af dem. Men det er forøvrigt atter en Ejendommelighed hos ham, at han slipper gjerne sine Hovedpersoner mens de endnu er unge. Men naar man interesserer sig for dem, faar man Lyst til at vide hvad der bliver af dem, naar de bliver noget til Aars.

Et Svar.

Hr. Rasmus Petersen,
Thorning.

1) Af det nylig udarbejdede Program vil De have faaet Svar paa deres første Spørgsmaal. 2) Paa Grund af ringe Tilslutning og Mangel paa Penge endnu intet. 3) Penge bruges efter Hovedbestyrelsens Anvisning til Agitation for Ungdomsforeningernes Program. Formanden aflægger aarligt et Regnskab, som revideres af 2 Revisorer (for Tiden Folkethingsmand *Lauridsen* og Kbmd. *J. P. Jensen*, Skjælskør). Naar Regnskabet er revideret skal De modtage en Afskrift af det. 4) Da der ingen Meddelelser er udsendt, deler deres Forening Skjæbne med alle de andre.

Nestved, den 27. September 1889.

Regnar Petersen.
f. T. Form.

Friskolemøde.

Den 6te Septbr. havde vi Friskolemøde i Baaring. Man bliver saa underlig stemt ved at overvære et Friskolemøde nu. Man faar en Følelse som naar man ser paa det norske Billed, hvor den gamle Kvinde sidder ved Kisten og viser Børnene Brudekronen. Der gaar et Pust fra de svundne Tider ind over os. Men bare et Pust; — naar det er ovre, sidder vi igjen og spinder paa Tidens Traad, saadan som den nu er lagt for os. Vi maa særlig spinde paa den politiske Traad, det er nu engang bleven denne Tids Lod. . .

Højskolelærer Jens Bek var betænkelig ved den Retning, Friskolerne var ved at slaa ind paa. Det var kommen dertil, at Statsskolemænd havde udtalt sig med, at nu var Grundtvigianerne endda til at komme tilrette med i Skolesagen. Denne Tilnærmelse til Statsskole-Systemet med sin megen Læsning og Overhøring ansaa han for absolut forkastelig — især Overhøringen og navnlig da i Ting, som angik Følelses- og Troslivet, hvor det lige frem var at gjøre Vold paa det bedste, Barnet ejede, — og han holdt bestemt paa, at man maatte helt ind paa den gamle Friskoletanke igjen, hvor man ubetinget holdt paa det mundtlige Ord som det eneste virkelig frugtbare Meddelelsesmiddel, hvis vi ellers skulde faa en Friskole, der kunde blive til Gavn og Velsignelse for det danske Folk. — — Frimenighedspræst Nygaard mindede om, hvordan Grundtvigs Friskoletanke fik sit første store Udslag, da han stod over for sine egne Børn og fandt, at der var ikke en eneste af Kjøbenhavns Skoler, som han med god Samvittighed kunde sende dem til, og han saa selv tog fat og holdt Skole i Hjemmet.

Der fremkom, som venteligt var under de nærværende Forhold, ingen ny Tanker om Friskolesagens Udvikling; — man kjender dens Vilkaar, og véd, at den maa enten følge Strømningen eller ogsaa leve i en Art Dvaletilstand til dens Tid atter kommer. Begge Talerne viste hovedsagelig tilbage til Friskolens gamle Livskilder . . . det er betegnende nok.

Til Slutning opfordrede Friskoleforeningens Formand til at træde ind i Foreningen og derved støtte Sagen, dels ved Sammenholdet, dels ved Pengemidler . . . der var jo gamle Friskolelærere, der skulde sørges for; der var Enker . . .

Denne sidste Sag skulde helst have været videre forhandlet. Men Tiden er udskreden. Foredragsholderne skal med Jærnbanetoget, og det venter ikke . . . Folk er ogsaa trætte efter tre Timers Foredrag og sidder løst paa Bænkene. Der synges til Slutning: Udrundne er de gamle Dage . . . Folk rejser sig, ser paa hinanden og møder bare Mindelser om Tidens brændende Spørgsmaal: Politik!

Dørene aabnes . . .

Den gamle Kvinde lukker Kistelaaget for Brudekronen — til bedre Tider . . .

M. F.

Agitation.

Demokratiske Partier i andre Lande har gjærne nogle praktiske Spørgsmaal, som de agiterer stærkt for, navnlig til Valgene, men ogsaa ellers, hvor der holdes politiske Møder. De samme Tanker bliver der slaaet til Lyd for paa alle politiske Talerstole, ofte med de samme Ord og Vendinger, der gjentages og gjentages i det uendelige. Man arbejder, som om der ikke var andre berettigede Krav end disse enkelte og som om man aldrig vilde arbejde for andet. Det kan være et stort eller et lille Forslag, som oftest dog et stort, fordi Masserne bedst kan samles om de store Krav, men saa længe Fordringen ikke er gjennemført, samler man alle Kræfterne om Agitationen for denne ene Ting. Store imponerende Demonstrationer sættes i Gang, og Massemøder holdes. Paa Gader og Stræder samler man Folk, giver dem trykte Sedler i Hænderne og beder dem om at gaa derhen til Møde. Af kunstige Midler bruges en Del, og Stemningen er naturligvis ofte noget lavet, men man opnaar noget.

Med Brugen af kunstige Midler er Oppositionspartier dog ingen Sinde naaet saa vidt som de konservative. Naar Fyrst Bismarck fremkalder en Sabelraslen over hele Evropa for at faa Rigsdagen til at give de Militærbevillinger, han ønsker, eller naar han faar nogle Gavtyve til at udføre de Forbrydelser, der kan fremkalde den rette Stemning for en Skærpelse af Socialistloven, — saa er det jo nemlig ogsaa en Slags Agitation.

Her til Lands kjender vi lidt til den konservative Agitation. Hr. Bahnson taler undertiden om „den næste Krig", om „Arvefjenden" og lignende Begreber, som naturligvis ikke er saa slemt ment, — de skal bare bruges til at fremkalde den rette Stemning for Kjøbenhavns Befæstning. Naar Hr. Matzen taler om „det røde Spøgelse", tror han selvfølgelig heller ikke, at dette Spøgelse vil kaste ham fra Kjødgryderne hverken i Dag eller i Morgen, — saa enfoldig er han ikke, — men han finder det passende at agitere med et sligt Spøgelse.

Fra Oppositionens Side har vi derimod næsten ikke havt nogen praktisk Agitation. Ja, Socialdemokraterne i Kjøbenhavn har til Tider agiteret ganske bravt i deres egen By, — som da de i Fjor agiterede for fri Læge og Medicin til alle trængende Syge. Men de har ikke drevet det til at dele Byen i to skarpe fjendtlige Lejre, mellem hvilke der synes at være et uoverstigeligt Svælg, og som ikke kan se hinanden uden at sprude Gnister. Man er i det højeste naaet til en lille Luntetrav i Agitationen, om Spring eller Galop er der end ikke Tale i Kjøbenhavn. Og paa Landet, hvor Venstre regerer, kan der i det højeste blive Tale om Pasgang. Naar her har været nogen Agitation, har den jo udelukkende været storpolitisk. Den har staaet paa Parlamentarisme, Valgret og Skattebevillingsret, paa Estrup og Berg eller Berg og Hørup. Men den har aldrig nogen Sinde drejet sig om en bestemt Reform, som kunde

bringe aandelig eller materiel Lykke i Landet. Og selv i Storpolitiken har det kun gaaet yderst roligt. Kun ved enkelte højtidelige Lejligheder har man bragt det op til noget ihærdigt, og Berg har vel egentlig været den eneste, der i nogen Maade har lignet en virkelig Agitator. Ellers har de Agiterende altfor ofte lignet Ole Ligeglad, — de kunde jo nok ønske den og den Reform, men højere end til at kalde den „ret god“ eller „ganske rar“ naaede de ikke.

Imellem denne Beskedenhed og de Bismarckske Lokkespioner ligger en gylden Middelvej, som det snart er paa Tiden at komme ind paa her i Danmark. —

Vi staar nu ligeoverfor et Valg, der kan komme, hvilken Dag det skal være, og dog er der endnu ikke saa meget som en Antydning af, hvad Valgkampen skal gjælde. — Siden sidste Valg har vi jo ganske vist ikke ført synderlig Storpolitik. Men i det Sted har vi faaet en Strid om den saakaldte „Bergske Politik“. Ved de faa forberedende Valgmøder, der er holdt, har dette ubestemmelige Begreb været Hovedemnet. Men det er dog vist at komme fra Asken og i Ilden. Storpolitiken kunde dog afvindes nogle gode Sider, nogenOplysning, og give Folk noget betydeligt at tænke paa. Men at koge Suppe paa en saa tør Pølsepind som „Bergs Politik“, at spilde en Valgkamp paa dette intetsigende Tøjeri, det synes mig noget nær det uforsvarligste af alt, en Leg med Folkets Kræfter og dets Trang til at faa Reformer paa det økonomiske Omraade. — Vil Hr. Madsen-Mygdal og andre af Hr. Bergs Væbnere rende Folk paa Dørene med deres Jeremiader om de „forligsøgende“, — ja, saa lad dem det. Stor Skade gjør de ikke længere med det. De kan maaske vinde en 4 a 5 Kredse ved næste Valg, men dem vinder de alligevel, selv om man aldrig kævles saa stærkt med dem; for Vestjyderne stemmer ikke for Berg paa Grundlag af Argumenter, men fordi de „tror“ paa ham. Og med fanatisk Tro er der næppe andet at stille op end at lade den sløves med Aarene. Man tirrer dem kun ved at tale imod den. Men der er heller ingen stor Skade sket, om de skulde vinde et Par Kredse. Flertal faar de dog ikke alligevel.

Vi maa nu kunne hjælpe os med, at saadan noget som en Tiendedel af hvert politisk Foredrag drejer sig om Bergs Politik, hvis denne Fremtoning i det hele skal omtales. Thi nu har vi ikke Raad til at spilde Tiden med ørkesløse Diskussioner. Det er paa høje Tid, at Arbejderreformerne bringes ind i Valgkampen. Dette Tidens største Spørgsmaal kan ikke længer holdes ude, der trænges til Hjælp hurtigst muligt. Og det er desuden Reformer, paa hvilke der hurtigt kan rejses en Bølge, som meget sikrere end Storpolitiken kan styrte Reaktionen. Der er nu f. Eks. Sygeforsikring og Alderdomsforsørgelse. Det er Krav, som nu i store Træk er gaaet ind i Folks Bevidsthed som noget, vi skal naa til, og det er saa store Spørgsmaal, at de kan gribe Masserne. Hvad om man tog dem frem paa alle Valgtribuner, ved alle politiske Møder og paa Delegeretmødet og henviser Diskussionen om Hr. Bergs Bedrifter til de uundgaaelige Skaaltaler ved Fællesspisningen. Der kunde de ikke gjøre stor Skade, maaske endog udfylde et og andet Savn. Men Hovedsagen er den, at vi endelig fik fat paa noget stort og dog praktisk Reformarbejde, som kunde opdrage vort Folk og sprede Lykke mellem mange fattige Mennesker. Og Tidens Krav staar jo ikke nu paa de ørkesløse Diskussioner om Kejserens Skæg, men paa legemlig og aandelig Mad og Drikke.

J. P. Sundbo.

Fra Højre og Venstre.

Taushed. Tale er Sølv, men Taushed er Guld. Dette gamle Ord kjender Højrebladene og retter sig derefter. Bliver der sagt eller skrevet noget, som er dem ubehageligt, saa tier de stille. Saaledes er der nu Landsthingsmand Grev Ahlefeldts Tale. Den har vakt Opmærksomhed blandt alle Politikere, særlig fordi Grev Ahlefeldt sikkert har udtalt, hvad der rører sig i adskillige af de største Landsthingsgodsejeres Hjerte. Men Højrebladene lader som om denne Tale aldrig var holdt. Naar en eller anden Undermaaler udbringer en Skaal for Kongen, saa skal vi nok faa Besked om det. Men holder en anset Landsthingsmand en Tale, der har politisk Betydning, men som ikke er afpasset ganske efter det rettroende Højres Katekismus, — saa putter de Hovedet under Vingen og lader som de sover. Dette viser, hvor uselvstændig og angst Højrepressen er. Det, som det gjælder om, er, at faa Folk til at tro, at der er den skjønneste Enighed i Højre om alt muligt. Men det gaar med denne Løgn som med alle andre Løgne. De brister tilsidst med et stort Knald. Nu er der ganske vist ingen Grund til at tro, at Grev Ahlefeldts Tale straks vil faa en stor Betydning i den praktiske Politik. Den er kun et af Tegnene paa, at der er Ugler i Mosen. Og naar der er Ugler i en Mose, saa ser det galt ud for Mus og Rotter.

Rigsdagen er nu sammenkaldt til den 7de Oktober og de landlige Rigsdagsmænd begynde at forberede sig paa Afskedens Stund med Slægt og Venner. For adskillige vil det jo blive sidste Gang, at de giver Møde i Folkethinget og mange vemodige Minder vil derfor ledsage dem paa denne sidste Rejse. Forøvrigt vil de finde, at Kasernen i Sommerens Løb er bleven „fejet og prydet“ til deres Modtagelse. Væggene er vadskede og i Læsestuen og Forsamlingsværelset er der endogsaa hængt en Del Billeder op af bekjendte Politikere, os til Eksempel og Efterfølgelse. Navnlig Folkethings- og Landsthingssalen ere blevne pæne. Der er kommet en hel Del Forgyldning paa Lofterne og alt er malet og oppudset. Vor Formand, Hr. Høgsbro, er som en kjærlig Moder, der, naar Børnene ventes hjem efter en lang Fraværelse, pynter Huset som til Fest og søger at udtænke, hvad der kan glæde dem mest. For et Par Aar siden fik vi alle Sofaerne og nu har vi faaet de kjønne Billeder over Sofaerne.

De franske Valg, som har været imødesete med stor Spænding, har faaet et for Republikanerne uventet gunstigt Resultat. Baade de kongelig- og kejserligsindede Partier og General Boulanger synes at være i stærk Tilbagegang. At Franskmændene ikke bryder sig om at faa deres Konge- eller Kejserfamilier tilbage igjen kan man finde ganske naturligt. Dem kjender de nemlig. De véd, at kan der end være adskilligt at udsætte paa den republikanske Styrelse, saa er denne dog langt at foretrække for Bourbonner, Orleanser og Napoleoner. Derimod véd de jo ikke af personlig Erfaring. hvordan det vilde være at blive styret af Boulanger. Og da det er et Folk, som gjerne har Lyst til at prøve noget nyt, saa kunde man vente, at de vilde prøve ham med. Dette synes nu ikke at skulle ske. Boulanger maa vistnok opgive at søge det Embede.

Forøvrigt maa man undre sig over, at der stadig er saa mange Ansøgere til den franske Throne. Franskmændene plejer nemlig meget snart at blive kjede af deres Konger og Kejsere og enten at slaa dem ihjel eller jage dem ud af Landet. Men maaske tænker Ansøgerne, at nu i den sidste Tid er det ligesom at Kongerne kommer til mere Anseelse igjen over hele Verden, og derfor er der ikke saa meget at risikere ved at blive Konge nu, som for 50 Aar siden. Men netop det, at der har været saa længe Ro og gode Tider for Kongerne, netop det gjør maaske Risikoen desto større. Thi da det er Naturens Gang, at der engang imellem skal falde nogle Throner, ligesom det er Naturens Gang, at der engang imellem skal falde nogle gamle Træer, saa er der maaske mest Fare ved at blive Konge, naar ingen af dem er blevet ihjelslaaet eller bortjaget i længere Tid.

Man mener, at det vil være til Gavn for Friheden i Europa, at Republikanerne har sejret ved Valgene. Dette kan maaske i Øjeblikket ogsaa være sandt. Men det er dog et Spørgsmaal, om det ikke for Fremtidens Skyld havde været bedre for Friheden, om Boulanger havde sejret og var bleven Kejser. Der er nemlig ingen Tvivl om, at Franskmændene snart var blevne kjede af ham og havde gjort en Ulykke paa ham. Og saa var der ogsaa kommet noget mere Liv i Frihedsbevægelsen i det øvrige Europa. Det er nemlig altid Franskmændene, der skal begynde paa saadant noget. De andre Folk er altfor skikkelige. Men naar nu Franskmændene er tilfredse med deres Republik, og der falder Ro og Stadighed over dem, saa er der ingen til at begynde. Har man en Konge eller Kejser i Frankrig, saa véd man altid, at nu gaar det snart løs. Denne Republik, som det franske Folk er tilfreds med, den kan jo være meget god for dem, men den fører til, at andre Folk maa trækkes saa meget desto længere med Reaktionen. Det eneste Haab, der nu er tilbage, er det, at Reaktionen og Militarismen skal gjøre det saa galt for de andre Folk, saa de bliver nødt til at gjøre en Ende paa det paa egen Haand. Men det kan desværre vare længe endnu. Thi ganske vist er Reaktionen dum, men den plejer dog at have saa megen Forstand, saa den kan føle, hvor højt det kan gaa an at spænde Buen.

Gode Miner til slet Spil. Endelig har Højrebladene været nødte til at omtale Grev Ahlefeldts Tale. *Politiken* drillede dem hver Dag med, at de turde ikke, og saa omsider kom de frem af deres Huller. Og nu lader de naturligvis som ingenting. De synes det er en fortræffelig Tale. Sagen er den, at de holder dem til det, Grev Ahlefeldt har sagt om *Venstre*, og gjør opmærksom paa, at han er fremkommet med Højres sædvanlige Beskyldninger mod Venstre. Ja, det er der virkelig ingen, der undrer sig over. Grev A. er Højremand, og saa siger han naturligvis Venstre en hel Del Ubehageligheder. Det er ganske ligesom naar en Venstremand taler, saa undrer ingen sig over, at han siger Højre Ubehageligheder. Men naar en Venstremand siger Venstre Ubehageligheder, saa begynder Højre at finde det interessant, og ganske paa samme Maade, naar en Greve og Landsthingsmand siger Højre Ubehageligheder, saa begynder vi Venstremænd at finde det interessant, især da Højre har ganske anderledes Disciplin i Rækkerne end Venstre. Det interessante er i dette Tiltælde, at en Højremand har udtalt sig *mod* Befæstningens Fortsættelse, og *for* en *lille* Hær og Flaade, og endvidere *for* en Landbopolitik og *for* en Forandring af Rigsretten. At Venstremænd udtaler sig for alt dette, det er der ikke noget mærkeligt i, men naar Højremænd begynder at sige det selvsamme, saa er der Grund til at blive forbauset, selv om den paagjældende Højremand skjælder Venstre nok saameget ud, hvad nu forresten Grev A, slet ikke gjør.

At Grev A.' Tale er kommet ubelejligt for det uforsonlige Højre er sikkert nok. Det er et Slag mod Hr. Bahnson og hans Klike. Men om Slaget efterlader nogen Mærker, — det er et andet Spørgsmaal.

Meddelelse.

I Anledning af den stedfundne Sammensmeltning af **„Bondevennen"** og **„Enhver Sit"**, fratræder Undertegnede sin Stilling som Medredaktør af sidstnævnte Blad.

J. P. Kristensen-Randers.

For 1 Kr. 100 Ark Brevpapir og 100 Konvoluter extra godt. Navn paatrykkes gratis. Forsendes fra **J. Knudsen,** Skive.

Ollerup Højskole.

Efteraarsmødet aabnes d. 7. Okt. Kl. 10 Formiddag og slutter om Aftenen d. 10. Oktbr. Mødets Talere blive: Præsterne **Poul Bøjsen, Brandt, Alfr. Kåe,** og **Frederik Nygaard,** Forstander **Jørg. Pedersen,** Højskolelærer **H. Begtrup** og Skolens Lærere. Tilrejsende, som vil have Ophold paa Skolen om Natten, maa medbringe Sengklæder. Alle Mødedagene er der Vogne fra Skolen ved Sørup Station ved Togets Komme Nord fra Kl. 9 Form. Karleskolen aabnes den 3 November.

J. P. Kristensen-Randers.

Vestbirk Højskole
(ved Horsens)

med **Haandværkerafdeling** under **Arkitekt Anton Hansens** Ledelse aabnes den 3. Novbr.

Grønvald Nielsen.

Rødkilde Folkehøjskole paa Møen.

Karleskole fra 30. Novbr. til April. Særskilt faglig Undervisning for **Bygningshaandværkere** i 2 Afdelinger. 150 Kr. for 5 Md.

J. H. Andersen.

Forhandlingsmøde om Samfundsspørgmaalet.

Venner af *Henry Georges* Tankegang og Andre, som Samfundsspørgsmaalets Løsning ad fredelig Vej ligger paa Sinde, indbydes herved til et Møde i Odense den 15. Oktober.

Stortingsmand *V. Ullman* har lovet at tale; endvidere vil Literat *F. Linderberg*, Pastor *Pommerencke* og Landbrugsskolelærer *J. E. Lange* behandle forskjellige Sider af Spørgsmaalet.

Mødet afholdes i Industri- og Haandværkerforeningens Sal og begynder Kl. 9½ med Ophold fra 12½—2.

A. Axelsen,
Forstander, Salling Højskole.
V. Bennike,
Højskolelærer, Vallekilde.
C. C. Egens,
Lærer, Dalbyneder.
Jakob E. Lange,
Lærer, Dalum Landbrugsskole.
Fernando Linderberg,
Literat, Frederiksberg.
Peder R. Møller,
Gaardejer, V. Skjerninge.
M. Nielsen,
Forpagter, Engholm v. Vejen.
N. L. Nielsen,
Gaardejer, Slebsager.
A. F. Pommerencke,
Sognepræst, Vrensted.
O. Rasmussen,
Gaardejer, Gaabense.
K. Skaarup,
Friskolelærer, Ryslinge.

Prøv et Kvartal af

Landmands-Blade

Landmands-Blade indeholder Artikler om alle Forhold, der vedrører **Landbrug, Kvæghold, Mælkebrug, økonomisk Havebrug, Fjerkræhold** og alle **Landbrugets-Binæringer** og Spørgsmaalene søges lagte saaledes til Rette, at Indholdet kan tilegnes af Menigmand.

Landmands Blade bringer Meddelelser om **Rørelser paa Landbrugets Omraade** i Ud- og Indland, giver **Svar paa Spørsmaal,** der stilles af Læserne, og indeholder omfattende **Handelsberetninger** og **Prislister** over Landbrugsprodukter.

Landmands-Blade udgaar med 16—20 Sider Text ugentlig foruden Omslaget. Indbunden ved Aarets Slutning udgjør en Aargang **en smuk Bog paa over 800 Sider,** hvori findes rigt Stof til Oplysning.

Landmands-Blade bringer i Aarets Løb en Række Billeder af **bekjendte gode Avlsdyr. Ny tiltrædende Holdere** faar, saa længe Forraad haves, paa Forlangende **gratis de udkomne Billeder af de jyske Hingste** *Valdemar Engebjerg* og *Munkedal* paa fint Kartonpapir, som i Ramme vil være en Pryd i enhver Landmands Stue.

Landmands-Blade udgaar hver Lørdag, og koster 1 Kr. 50 Øre fjerdingaarlig. Det bestilles paa alle Postanstalter samt hos Landpostbudene. De i Kvartalet udkomne Numre følger med. **Prøvenumre** sendes paa Forlangende gratis og portofrit.

Landmands-Blade optager Bekjendtgjørelser til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinje. Henvisninger 20 Øre.

Landmands-Blades Kontor er Kongens Nytorv 8, Kjøbenhavn K.

Ryslinge Højskole.

(Ringe St.)

Vinterskolen begynder d. 4. Novbr. Kl. 3. Indmeldelser modtages af

Alfred Povlsen.

Dalum Landbrugsskole

(ved Odense).

Landbrugsundervisning fra Novbr. til Maj. **Kursus for Mejerister** fra Maj til August. Undervisningsplaner sendes paa Forlangende.

Jørg Petersen.

Prøv i Oktober Kvartal

„Ungdommens Missionær",

et kristeligt Blad for Danmarks Ungdom, der, i den korte Tid, det har udgaaet, har vundet megen Anerkjendelse og af Mange er blevet anset som et af vort Lands bedste kristelige Blade.

„Ungdommens Missionær" udkommer den 1ste og 15de i hver Maaned i et stort 16-sidet Bogformat. Hvert Numer indeholder ofte henimod en Snes større og mindre Afhandlinger, dels kristelige Fortællinger, Sange, Betragtninger over Bibelsteder og Meddelelser fra Missionen iblandt Hedningerne.

„Ungdommens Missionær" kan bestilles paa alle kongelige Postkontorer i Danmark, samt paa Landet hos Landpostbudene. Prisen for et Kvartal er 75 Øre, Postpenge iberegnede.

Foruden det sædvanlige Antal Numre vil der i Oktober Kvartal udkomme et stort Extra-Nr. til Julen.

Hvert Aar ved Juletid uddeles en værdifuld Bog som gratis Præmie til Bladets faste Abonnenter.

Foredrag om Andelsmejeriers Virksomhed Indretning og Regnskabsføring, tilbydes gratis af Mejeriassistent N. Hansen Risegaard. Adr: Orla Lehmansvej 4. Frederiksberg, eller Faarevejle pr. Jyderup.

Sorø Højskole

(Bojsensminde).

Efteraarsmøde begynder 17. Sept. Kl. 11 og varer 3 Dage.

Karleskolen aabnes 3. Novb. Betalingen 30 Kr. mdl.

Nærmere Oplysninger meddeles af Forstander **C. Bjerre.**

Vestbirk Højskole

(ved Horsens)

med **Haandværkerafdeling** under **Arkitekt Anton Hansens** Ledelse, aabnes d. 3. November.

Grønvald Nielsen.

Ligtornedræber

faas Glas á 45 Øre i Kronprindsensgades nye Materialhandel 9.

Chr. W. Mende, Cand. pharm.

L. A. Jensen,

Antoniestræde 18,

sælger og reparerer alle Sorter Uhre, med Garanti, til billigste Priser. Stort Udvalg af Uhrkjæder, Briller og Kikkerter.

Beckett & Meyers

kontrollerede Gødningsforretning,

Læderstræde 11, Kjøbenhavn, K.

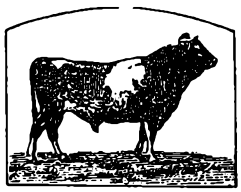

Indregistreret Beskyttelsesmærke.

Eneforhandlere af

Kainit og Peiner Fosfatmel

(Thomas Slakke),

leverer **alle Sorter** Kunstgødning til **billigste Priser,** og under **mere betryggende Kontrol** end noget andet Gødningsfirma — eller Fabrik i Danmark.

Videnskabelig Leder:

Hr. R. Pedersen, Professor i Plantefysiologi ved Universitetet.

Billigste Maskinudsalg

for vort mindre Landbrug.

Skrælleplove, Universalplove, Radsaamaskiner, Tærskeværker. Billige Centrifuger til Haand- og Hestekraft. Kværne. Kagebrækkere. Alle Slags Landbrugsmaskiner.

Kataloger gratis paa Forlangende. Ærede Ordres adr. til

Kofoed & Hauberg's Maskinudsalg,

ved **Georg S. Bendix,**

Udstillingspladsen, Kjøbenhavn V.

Rasmussen & Olsen. — Kjøbenhavn.